

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6, prvo nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštn. ine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Pariška gospodarska konferenca.

Meseca junija je zborovala v Parizu konferenca četverozveze, ki je imela določiti gospodarski bojni načrt zoper centralni državi. Angliji, Franciji, Rusiji in Italiji se zdi, da vojna z orožjem ni dovolj, marveč treba pripraviti tudi gospodarsko vojno, ki izključuje Nemčijo in Avstro-Ogrsko vbodoče popolnoma od svetovnega trga. Državniki četverozveze hočejo tudi še po vojni nadaljevati svojo izstradalno politiko, da čimbolj otežkočijo gospodarski razvitek obeh sovražnih držav. Nemčiji se mora preprečiti svetovno trgovino, da postane zopet agrarna država. Delavci naj nehaajo iskati posla v industriji ter si naj služijo svoj kruh kot kmetiški hlapci. Če pa tega ne marajo, naj se pa izselijo v Francijo ali na Angleško. V kolikor so bili sklepi objavljeni, imajo ti deloma osebni deloma stvarni značaj. V osebnem oziru prepovedujejo trgovanje: prvič s prebivalci sovražnih dežel neglede na njih državljanstvo, drugič s sovražnimi državljanji neglede na njih stanovališče, in tretjič z osebami, ki so pod vplivom sovražnikovim. V stvarnem pogledu pa bodo sestavili enoten imenik prepovedanega blaga, to je takega blaga, ki utegne sovražniku neposredno ali posredno koristiti, torej pravzaprav vse uvozno blago.

Ti ukrepi naj bi veljali za časa vojne. Preprečiti se mora sovražniku vsakršen dovoz blaga. Anglija se dovoljuje celo prepovedati nevtralnimi državam trgovino z osrednjima državama. Nemčiji sosedne države naj ustavijo izvoz v Nemčijo in Anglija obljublja, da bo vse dotično blago kupila sama. Če se temu sklepu nevtralne države Holandska, Švedska, Norveška, Danska in Švica ne vdajo, jih bo dala četverozveza na črno listo, to je na listo tujih trgovskih firm, s katerimi noben angleški državljan na nikakršen način ne sme trgovati. Dalje bodo vse trgovske ladje navedenih nevtralnih držav, če so sumljive, da vozijo blago, ki je namenjeno za Nemčijo, ustavili ter jih prisilili, da peljejo v kako angleško pristanišče, kjer bodo natančno pregledali papirje in natovorjeno blago.

Ta sistem, ki ga je iztuhtala angleška kramarska vlada, je veljaven za vse štiri zavezne države. Vse to je sad kulture in civilizacije, za kateri je ententa pričela vojno.

Pa tudi še po vojni se nameravajo četverozvezne države med seboj podpirati proti osrednjima državama, in sicer bodo med seboj izmenjavale naravne pomočke, in vse delavce, sirovine in stroje, ne pa z Nemčijo in Avstro-Ogrsko. Prednost se ne bo smela dajati Nemčiji in Avstro-Ogrski, zlasti se hoče zavarovati Francija pred poplavo z nemškim blagom in povratkom mnogoštevilnih trgovcev v Francijo, ki ga je pričakovati po vojni. Druge tri države se manj boje te poplave, zato se pa hočejo urediti nemudoma tako, »da bodo popolnoma neodvisne od so-

vražnih dežel.« Zalagati se hočejo med seboj s sirovinami, produkcijo v svojih deželah dvigniti, izmeno blaga olajšati ter vse napraviti, da se »zabrani pristop sovražniku«. V ta namen se izdajo enotni zakoni glede patentov, tvorniških znamk itd. Socialne politike seveda nikjer ne omenjajo.

Načrt sicer ni slabo zamišljen, žal, da ima tudi napake; predvsem veliko napako, da ni med štirimi bojnimi zaveznicami samimi nikakršne skupnosti interesov. V sovražstvu do centralnih držav so pač edine, če se pa jame govoriti o kupčiji, se pa precej križajo interesi blagih bratcev. Še preden se je pričel izvrševati novi načrt, že pričenjajo razmotrivati, jeli bo mogoče tudi po vojni nadaljevati novo gospodarsko vojno. Razen gobezdavih in širokoustnih francoskih voditeljev francoske buržoazne republike, ni nobena druga dežela v četverozvezi posebno navdušena za načrt gospodarske konference. Anglija, Rusija in Italija niso trgovale z Nemčijo pred vojno iz ljubezni do Nemčije, marveč zaradi lastne koristi. Rusija je n. pr. leta 1913 poslala v Nemčijo za 1700 milijonov kron blaga. Te množine blaga ne morejo pokupiti sedanje njene zaveznice. Po neki drugi statistiki je prodala Rusija Nemčiji pred vojno za eno milijardo živin in za pol milijarde sirovin. Tretjino ruskega izvoza gre v Nemčijo, na Angleško le petina in na Francoško še samo devetina. Ali morejo torej Anglija in Francija ali celo Italija odvzeti to blago? Anglija bi morala svoje dosedanje dobavitelje, to so nevtralne dežele, opustiti, Francija in Italija pa nimata sploh potrebe po teh stvareh. Razen Rusije je pa tudi Italija navezana na prodajo svojega blaga v Nemčiji in Avstriji; blaga, ki ga jemljejo Avstrija in Nemčija od Italije, ne bosta Anglija in Francija nikdar prevzeli. Na drugi strani pa tudi ne morejo štiri države, ki jih sedaj družijo sovrastvo do Nemčije, pogrešati marsikatero blago, ki ga utegnejo dobiti edino iz Nemčije. Kar je Nemčija dobavljala pred vojno, ne moreta dobavljati ne Italija ne Francija, o Rusiji pa ni niti govora, ker ji primanjkuje delavstva. Dalje treba vpoštevati: Nemčija in Avstro-Ogrska štejeta 120 milijonov prebivalcev, ta množica prebivalstva je narodno gospodarsko tako velikega pomena, da jo je nemogoče bojkotirati. Treznejši elementi v četverozveznih državah to uvidevajo, zato opominjajo k zmernosti in razsodnosti. Če francoski vladni odvetniki neprestano silijo, da naj se izvede bojkot proti osrednjima državama, pač tega dejstva ni smatrati resno. Francija je doslej izgubila deset odstotkov svojih industrijskih delavcev v vojni; po vojni bo torej še bolj potrebovala nemške in avstrijske industrijske delavce nego jih je prej. Posamezne industrijske panoge so v Franciji brez tujih delavcev sploh nemogoče. Sklepi pariške konference so torej čisto navadno političsko slepilo, ki ima namen, zadovoljiti zblaznele vojne hujskače.

Kakšne bodo mezde po vojni?

Nedavno je priobčila »Deutsche Arbeitgeberzeitung« kratko toda prav važno notico, s katero podaja mnenje delodajalcev o ureditvi mezd po vojni. Ta časopis piše:

»Kakšne bodo mezde po vojni? Tako se vprašuje pač vsakdo, ki se ozre na današnji razvoj mezd in mora čisto z razočaranjem priznati, kako so poskočile ob posebnih razmerah vojnega gospodarstva.«

Razumljivo je, da skuša podjetniški list »zvišanje delavskih mezd med vojno« tako pretiravati, da kar očito nasprotuje resnici. Resnica je le, da premnogo delavstva kljub silno narasli draginji življenjskih potrebščin še sploh ni dobilo ali pa nezadostna zvišanja mezd ter da je med množico ljudstva nastala najbridkejša beda. Pa tudi tam, kjer so se dosegle sicer znatne doklade, nikakor ne zadoščajo, da bi se z njimi popolnoma poravnala draginska oblika za najpotrebnejše življenjske pomočke od prej in sedaj. To podraženje, ki čisto mnogo preseza zvišanje mezd, donaha dobiček ne le trgovcu, marveč večji del tudi pridelovalcem, ki dovolijo delec vojnega dobička v obliki mezdnih doklad svojim delavcem, če jih k temu prisili sila in vpliv delavske organizacije. Toda le majhen del! Večji del dobička spravijo podjetniki sami. »Deutsche Arbeitgeberzeitung« ima očitno le namen, odvrniti pozornost od velikih vojnih dobičkov in zato kriči o velikanskem zvišanju mezd v sedanjem vojnem času. Obenem pa pripravlja to vpitje tla za »znižanje mezd po vojni«, kar prav jasno pove naslednji konec notice v »Deutsche Arbeitgeberzeitung«:

»Če bo delavstvo zahtevalo, da ostanejo mezde visoke, bo naletel hitri in bujni razvitek gospodarskega življenja na velike ovire. Vsekakor bomo morali po vojni še vedno računati z močno konkurenco inozemstva, in le ob ugodnih produkcijskih pogojih, bo mogoče, ta boj zmagovito prebiti.«

Zadošča menda, da povemo to človekoljubno in spravno izjavo, ter označimo dejstvo, da delavci vedo, kakšne zapreke bodo morali premagati, če bodo hoteli po vojni ohraniti vsaj nekoliko primerno razmerje med mezdami in splošnim podraženjem življenjskih potrebščin. Precej svoje moči bodo morali porabiti v obrambo, da se jim ne poslabšajo mezde. Da bi vsaj uvideli vsi delavci to nevarnost ter se oklenili svoje organizacije, ki jim edina utegne jamčiti za ugoden razvoj mezdnege vprašanja po vojni!

Zasega žetve 1916.

Enako kakor lani je država monopolizirala žetev tudi leta 1916. Cesarska naredba z dne 11. junija 1916 odreja, da preide ves žitni in sočivni pridelek avstrijski, čim se pospravi z njive v državno oblast. Posestniki zaseženih predmetov

so jih dolžni hraniti. Zasega zabranjuje, da se ne smejo krušni sadeži ne podelati, ne porabiti, ne pokrmiti, ne prostovoljno ali prisilno prodati. Pravni koraki, ki nasprotujejo temu, so neveljavni. Izvzete so od zasege samo tiste množine krušnih in sočivnih pridelkov, ki jih potrebujejo zemljiški posestniki za prehrano svojih ljudi in za setev in saditev. Kolika sme biti ta množina, določa v posameznih primerih pristojno mesto.

Zasežene stvari sme prevzemati prometni zavod za žito ob vojni, ki je obenem dolžan kupiti mu ponudeno množino žita. Cene določa ministrstvo za notranje stvari sporazumno z drugimi ministri.

Da se dožene količina zaloga, določa naredba popis tega blaga. Vrhutega se je že pred daljšim časom izvršil popis obdelanih zemljišč ter preračunala bodoča žetev, da se s tem dožene zanesljiva podlaga za žetveno statistiko.

V olajšavo ugotovitve množine žita so imenovani pri okrajnih oblastih žitni nadzorniki. Te funkcionarje plačuje vojno prometni zavod za žito in njih naloga je, da pozvedo in dožene zaloge.

Če se brani zemljiški posestnik prodati zasežene zaloge vojnoprometnemu zavodu za žito, se mu sme zaloga siloma odvzeti. Ako pride do prisilnega odvzema, se mu odtrga pri plačilu deset odstotkov od prevzemne cene. Enako je tudi, če se zemljiški posestniki določenega ozemlja obvežejo dobaviti določeno množino žita, pa obveze ne izvrše. Naredba določa namreč tudi, da smejo politiške deželne oblasti (namestništvo, deželno predsedstvo) odrediti, da morajo vsi ali nekateri podjetniki kmetijskih obratov skupno dobaviti določeno najmanjšo množino (kontingent) pridelkov v določenih rokih.

Kazni naredba deloma poostruje. Kaznjivo je tudi, če kdo kupi zaseženo žito. Kaznovan ne bo le prodajalec, ampak tudi kupec; z zaporom šele tedaj, če bo presegala kupljena množina več kot 500 K, sicer bo kaznovan le z globo.

Nova naredba se razlikuje od one leta 1915 zlasti, da obseza jasneje določbe z ozirom na lanske izkušnje. Pridelovalec ne sme več samovoljno razpolagati s »svojim« žitom, ni njegovo, marveč je last države, pridelovalec ima le pravico do plačila, ki ga določijo poklicani faktorji. Žitni nadzorniki so zastopniki države, samo njim morajo pridelovalci žita napovedati svoje zaloge; prekupci so popolnoma izključeni. Ne da bi hoteli prorokovati, smo prepričani, da ostanejo žitni nadzorniki tudi še po vojni. Prebivalstvo se ne bo hotelo predati zopet na milost in nemilost prekupcem.

Svetovna vojna.

V zadnjih tednih je prispela svetovna vojna do nekakega vrhunca. Boji so se vršili na zahodu, na severoizhodu, na jugozahodu, le na jugoizhodu, to je na Balkanu še čaka krvavi ples na ugoden trenutek. Niso bili to navadni boji; bili so silni in vršili so se med velikanskimi množicami vojaštva zlasti na francoski in rusk bojni črti. A kljub temu velikanskemu navalu pravijo nevtralni pa tudi drugi kritiki, da se vojna razvija ugodno za centralni državi, ker so njiju obrambne sile razpostavljene v izredno jakih pozicijah, tako da se lahko upirajo ogromni premoči.

Italijani so pričeli minoli teden svojo šesto ofenzivo ob soški bojni črti z izredno ljutostjo. Pri goriškem mostišču in na nekaterih drugih mestih so se avstrijske postojanke umaknile, da se ognejo

prevelikih izgub; zaradi opustitve mostišča so Italijani dospeli tudi v Gorico. Na Doberdovski planoti so pa bili napadi brez uspeha.

Z enako besnostjo napadajo Italijani tudi na koroški in tirolski fronti, to je med Sočo in Adižo.

V bojih ob Soči so zajele avstrijske čete okolo 4000 vojnih ujetnikov, med katerimi je tudi nekaj Srbov.

»Morningpost« približno, da je cena za to, kar je dosegla Italija silno velika. Do konca julija 1916 so znašali vojni izdatki 10 milijard lir, izgube na mrtvih, pogrešanih in bolnih pa znašajo 750.000 do 800.000 mož. Za vsak zaseden kvadratni kilometer je plačala Italija štiri milijone lir in kakih 300 mrtvih, ranjenih in pogrešanih. Vsak hektar velja 40.000 lir in 30 ljudi, vsak odrešen rojak pet do sedem Italijanov.

Zlasti neugodno je po poročilih iz Rima vplivalo uradno obvestilo, da so morali Italijani zapustiti Tripolis po celi Italiji. Že nekaj časa sem se je govorilo v Rimu, da so se v najmlajši italijanski koloniji vneli hudi boji z domačini. Splošno pa se je sodilo, da se posreči Italijanom obvladati situacijo, zato je bilo toliko bridkeše presenečenje, ko je prišla v Rim vest, da je Tripolis popolnoma opuščen.

Rusija vlači še vedno velikanske množice v boj. Na severnem delu se vrše boji za postojanke in nimajo uspehov, ker je Hindenburgova bojna črta dobro utrjena. Glavni boji vrše v Bukovini, v Galiciji in v Voliniji. Iz Bukovine so bili prodrli preko Kolomeje Rusi že do Karpatov, a so jih jele sedaj avstrijske čete zavračati. Vse pričakuje, da hoče Rusija zaplesti veliko bitko pri Kovlu, prodirati na vsak način proti Levovu, do katerega je pa še okolo 80 kilometrov.

Prodiranje ruske armade je takorekoč na celi bojni črti vstavljeno, dasi se vrše pretrgoma sedaj tu, sedaj tam ljuti boji.

Vrhovno poveljstvo na ruski bojni črti imata Hindenburg severno črto, avstrijski prestonaslednik pa gališko-bukovinsko bojno črto.

»B. Z.« pa javlja: Pri Tulči ob Donavi se vrši obsežno premikanje ruskih čet. Pribežniki pripovedujejo, da je zbranih v južni Besarabiji nad 300.000 mož. Istočasno se poroča, da je rusko črnomorsko brodovje dobilo povelje se zbrati na raznih točkah med Vilkovom in Akermanom. — To poročilo potrjuje sum, da menijo Rusi korakati skozi Rumunijo.

Na angleško-francoskem bojišču so Angleži nekoliko odnehali z bojevitostjo, obljubujejo pa, da prično s povsem novo taktiko. Kakšna bode ta taktika, tega ne povedo. Boji za Verdun so krvavi, ljuti; Francozi so iz Verduna odpravili civilno prebivalstvo. Francozom pride baje na pomoč pred Verdun tudi 60.000 Italijanov.

Če primerjamo pomen angleške ofenzive in bojov pred Verdunom, moramo priznati, da so Nemci pred Verdunom zasedli še enkrat toliko zemlje (340 km²), kakor pa Angleži na dolgi bojni črti na Flanderskem.

General Cherfils piše v listu »Echo de Paris«, da so po njegovem mnenju zbrali Nemci na zapadni fronti mnogo čet ter da nameravajo odgovoriti z veliko protiofenzivo. Kje se bo ta protiofenziva izvršila, se seveda ne da reči. Nemški protipritisk je sedaj posebno občuten v Pikardiji, kar je z drugimi okolnostmi vred vplivalo na angleško-francosko armadno vodstvo, da je prešlo na fronti Somme-Ancre v pozicijsko vojno.

Na Balkanu se bližajo novi dogodki polagoma. Grčija ima volitve v parlament; sedanja vlada ne mara dajati novih

koncesij ententi. Angleško in francosko vojaštvo je poslalo srbske čete že v boj proti Bulgarom, a do večjih akcij ni prišlo. Baje razsajajo v Solunu kužne bolezni.

Rumunija še vedno ne pokaže svoje prave barve. Poročila vedo povedati, da Rumunija ne mara dovoliti Rusom prehoda. Vsekakor pa te dni Rumunija še ne bo pričela z vojno, dasi koncentrirala svoje čete, če jo morda pozneje tudi prične.

Turki so imeli zopet nekaj uspehov v Mali Aziji proti Rusom. Pričeli so pa že tudi v Egiptu ob Sueškem prekopu manjši boji, kar Angleže zlasti vznemirja, ker jim tudi afrikanski sosedje nekoliko nagajajo.

Domači pregled.

Spominjajte se podpornega sklada naših organizacij! Posledice vojne bodo občutili zlasti siromašni delavski sloji in svojci. V ta namen se je ustanovil ta sklad, ki bo v najnujnejih primerih storil za najpotrebneje, kolikor mu bodo dopuščala sredstva. Zlasti bo taka pomoč potrebna po vojni; in naša bratska dolžnost zahteva, da se pripravimo za ta trenutek. Prispevke sprejema združica Alojzija Štebijeve, Ljubljana, Franca Jožefa cesta 5, ki tudi vse prispevke izkazuje v »Delavcu«.

Dve otroški zavetišči so otvorili v Ljubljani za šolske otroke, ki nimajo čez dan nadzorstva, ker nimajo staršev ali morajo matere na delo. Otroci so ves dan v zavetiščih. Tudi opoldan dobivajo brezplačno ali proti mali odškodnini hrano. Zavetišča zaposlujejo otroke z igrami, z nazornimi stvarmi in izprehodi.

Občina Idrija. Dosedanji občinski gent, rudniški svetnik Mohor Pirnat, se je odpovedal; vodstvo občinskih agend je izročeno c. kr. katehetu Francu Osvaldu.

Promet s sočivjem. Deželna vlada je odredila: Podjetniki kmetijskih obratov smejo od zaseženega sočivja lastnega pridelka porabiti za setev 10% in za preživljenje največ 30 kg na leto za osebo. Vse ostalo sočivje se mora za prevzemno ceno prodati podružnici Ljubljana vojnega prometnega zavoda za žita ali njenim pooblaščenecem.

Prevzemanje volne. Glede na veliko število prigrasov volne se naznanja, da izvrši prevzemna komisija c. in kr. 5. voj. poveljstva prevzemanje volne po okrajih. Prevzemalne termine (dneve) objavijo c. kr. okrajna glavarstva. Za okraj Ljubljano se posebej naznanja, da se pred odločitvijo dneva za prevzemanje ne more prevzemati ničesar.

Plača delavčeva doteče takoj, ko je končana učna doba. Obrtno sodišče na Dunaju je razpravljalo o tožbi pomočnika, ki je bil šele izučen, a ne takoj po dokončani učni dobi oproščen, ker mu firma ni hotela izplačati pomočniške plače za dobo od dneva poteka učne dobe pa do dneva oprostitev. Sodišče je razsodilo, da je delodajalec dolžan plačati delavca takoj kot pomočnika, čim je dotekla učna doba, čeprav se običajno oproščene izvrši šele pozneje.

Železni denar. Izdelovati bodo baje začeli tudi novce po 2 vinarja iz železa. Avstrijska in ogrska vlada se že pogajata o tem.

Vojni dobički. Zveza kmetijskih združenj na Štajerskem je podpisala vojnega posojila — 16 milijonov kron. Saj pa ji je vojna prinesla tudi velikanske dobičke. Leta 1914, je znašal ves njen promet 56 milijonov kron, leta 1915, pa 178 milijonov; promet se je torej pomnožil za 122 milijonov. Blagovni oddelek zveze je tudi sijajno uspeval in se je pri njem pro-

met od 35 milijonov v l. 1914. pomnožil vsled vojne na 126 milijonov, torej za okroglih 91 milijonov. Množina kmetijskih pridelkov se pač ni povečala, pač pa so večje cene vrgle take velikanske dobičke. Te cene so seveda plačali armada in mestni prebivalci. — Pray znamenite dobičke so delale tudi družbe, ki producirajo petrolej. Gališki karpatski petrolejski družbi je bila sicer tovarna Maryampol uničena in je izdelala lani dokaj manj petroleja, kakor v letu pred vojno, a vendar je plačala delničarjem 15odstotne obresti. Dosegla je s povišanjem cen sedem milijonov dobička. Nafta družba »Galicia« je tudi z zvišanjem cen napravila tako sijajen dobiček, da je plačala delničarjem 24odstotne obresti. Družba David Fanto ni od maja do konca avgusta lanskega leta sploh nič delala in je pridelala veliko manj petroleja, kakor sicer, a vendar je zvišala dividendo za 7 odstotkov in dobe delničarji 20odstotne obresti. Družba »Šodnica« je v mirnih letih plačevala delničarjem po 5 odstotkov, za lansko leto pa jim plača 20 odstotkov! Tako bogati vojna producente, kmetovalce in fabrikante, liferante in akcijonarje, stroške pa plačajo konsumentje. Omenjamo zgoraj, kake dobičke so napravile tovarne za petrolej. Dodamo le še nekaj malega. Pred osmimi leti je veljal meterski cent (100 kg) sirovega petroleja 70 vin., zakaj takrat so si petrolejske družbe delale med seboj konkurenco in je pritiskala nanje še ameriška konkurenca. Danes pa velja meterski cent sirovega olja 19 K. Od 70 vin. na 19 K, to pomeni okroglo 2700 odstotkov podraženja.

Nesreča v neprevidnosti. Na Dunaju je odšel mož k vojakom. Doma so ostali trije otroci in žena. Neko jutro dobi žena dopisnico, da se mož vrne; to jo je jezilo, ker se ni dobro razumela z njim. Ko je napravila zjutraj zajtrk in ravno rezala kruh za otroke, je opazila, da je devetletna hčerka polila manjšega otroka s kavo. V svoji slabi volji se je še bolj razburila in zagnala mali žepni nož proti hčerki ter odhitela k oknu. V tem pa zakriči hčerka, da ji je slabo in se zgrudi na tla. Sedaj se mati šele zave. Pobere otroka in hiti z njim na hodnik v nadi, da vendar ne bo tako hudo. Nesrečni slučaj je pa hotel drugače. Nožiček, ki ga je mati zabrusila proti otroku, se je zasadil med rebra in ranil srce, kar je bilo povod otrokovi smrti. Ko je mati zapazila nesrečo, se je bridko razžalostila nad svojim dejanjem v nebrzdani jezavosti.

»Rdeči prapor.« V Pragi sta bila obsojena oče in sin, ker sta pela v gostilni pesem »Rdeči prapor«, in sicer oče na štiri mesece, sin na šest mesecev hude ječe. Pesem je bila zaplenjena, kar je bilo v praškem uradnem listu objavljeno dne 16. novembra 1915. Deželnoobrambno sodišče kakor tudi najvišje deželnoobrambno sodišče je razsodilo, da vsebina pesmi očitno hujska ljudstvo proti vladni obliki, ter sta obtoženca morala vedeti, da pesem hujska ljudstvo proti vladi.

Ogrski državni zbor je začel zopet zborovati. Sej se udeleže tudi hrvaški poslanci, ker bo državni zbor razpravljajal o vprašanjih glede Hrvaške.

Uporaba zelenih jabolok. Podatelj brošurice »Sušenje v gospodinjstvu«, g. Račić Božo, priporoča naslednje ravnanje z zelenimi jabolki: Poberi nezrela jabolka, ki so popadala raz drevja in jih operi. Odstrani peške in jih pristavi v čisti posodi, kjer ni bilo nikoli nič mastnega, neolupljene k ognju. Prideni toliko vode, da bodo jabolka, ko se razkuhajo, precej redka. Popolnoma razkuhana jabolka precedi skozi platneno prtič. Nato dodaj pre-

cejeni tekočini na vsak liter pol kilograma sladkorja in soka pol limone. Lahko dodaš tudi par dišečih klinčkov ali malo vanilije zaradi boljšega okusa. Pusti vreti nato tričetrt ure in potem nalij vroče v kozarce, katere ohlajene dobro zaveži. Te vrste sadna konzerva se imenuje zdriz in je podobna aspiku ali žulci. Dela se pa samo iz zelenega sadja. Gospodinje, poskusite, ker je treba letos vse sadje izkoristiti!

Zaprtje se odstranja splošno s pomočjo odvajalnih sredstev. Treba je pa izbrati tako odvajilo, ki ne draži čreves in ne navadi telesa na redno vporabo. Dosti je odvajalnih sredstev, od katerih je treba vedno več zavživati, da se doseže zažaljeni učinek. Konečno pa jih treba vsakodnevno vporabljeti in se jih ne more več pogrešiti. So pa tudi odvajila, ki krepke črevesa in želodec. Tako priporočljivo sredstvo so Fellerjeve tek vzbujajoče rabarbarske kroglice zn. »Elza-kroglice«. Radi njih lagodnega učinka jih tudi ženske in otroci lahko uživajo. Tudi zabranjajo in odstranjajo neželjeno nabiranje masti. 6 škatljic pošlje na vse strani za 4 K 40 v, poštne prosto lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatr. št. 334 (Hrvatska). Istočasno se pa lahko naroči tudi Fellerjev bol lajšajoči fluid iz rastlinskih esenc zn. »Elzafluid«, 12 steklenic 6 kron prosto poštne. To staropriznano, odlično sredstvo je že pomagalo mnogim ljudem, ki so si vsled prepaha, vlage ali prehlajenja nakopali kake bolečine.

Svetovni pregled.

Nemše strokovne organizacije ostanejo kakršne so bile. Berlinski »Vorwärts« poroča, da je imel predsednik generalne komisije prostih strokovnih organizacij v Nemčiji, državni poslanec sodrug Legien, razgovor o strokovnih organizacijah. Legien je rekel v Königberškem govoru, da je vprašal državni kancelar, če ne bi bilo mogoče po vojni ustvariti enotno strokovno organizacijo. Legien je izjavil, da to ne gre. Strokovne organizacije so nastale pod političkim vplivom in ta politički vpliv mora ostati. Kartelsko razmerje, kakršno si je mislil kancler, je mogoče, toda prenehalo bi, čim bi krščansko-socialci pod vplivom centra nastopili za carino in indirektno davke. Po svojem socialističkem duhu naše strokovne organizacije daleko nadkriljujejo one drugih dežel. Novi društveni zakon smatrajo za majhno plačilce na to, kar se mora ustvariti po vojni še vse za delayce.

Sodrug Gustav Eckstein je dne 27. julija 1916 umrl v Švici na pljučni boleznii. Pokojnik je bil urednik lista »Die Neue Zeit«, sotrudnik »Kampfa« in berlinskega »Vorwärtsa«. Leta 1912 je predaval na izobraževalnem enomesečnem tečaju za zaupnike v Celovcu o narodnem gospodarstvu.

Uspeli dveletnega vojevanja. Centralne države imajo sedaj na evropskih tleh zasedenega sovražnega ozemlja: V Belgiji okroglo 29.000 km², na Francoskem 21.000 km², v Rusiji 280.000 km², v Srbiji 87.000 km² in v Črni gori 14.000 km², skupaj okroglo 341.000 km². Sovražnik ima zasedeno: V Alzaciji okroglo 1000 km², v Galiciji in Bukovini 21.000 km², skupaj 22.000 km². — Število vojnih vjetnikov proti koncu drugega leta vojne je znašalo: v Nemčiji 1.663.794, v Avstro-Ogrski 942.489, na Bolgarskem okroglo 38.000 in v Turčiji 14.000, skupaj 2.658.283 mož. Pred enim letom je bilo v Nemčiji in Avstro-Ogrski 1.695.400 vjetnikov. Od ruskih vojnih vjetnikov se nahaja v Nemčiji 9019 častnikov in 1.202.872

mož, v Avstro-Ogrski 4242 častnikov in 777.324 mož, na Bolgarskem in v Turčiji pa 33 častnikov in 1435 mož, skupaj 13.294 častnikov in 1.981.631 mož. V nemškem vjetništvu je do sedaj: Francozov 5947 častnikov in 348.731 mož, Rusov 9019 častnikov in 1.202.872 mož, Belgijcev 656 častnikov in 41.752 mož, Angležev 947 častnikov in 29.956 mož, Srbov 23.914 mož, vsega skupaj 16.569 častnikov in 1.647.225 mož.

Konferenca francoskih socialistov. Dne 6. avgusta so imeli v Parizu francoski socialisti konferenco, na kateri so zahtevali od vlade pojasnil, v katerih se izraža volja, da je vlada pripravljena sklepati mir na podlagi stanja pred letom 1871.

Belgijski minister o smotru vojne. Pri spominski slavnosti na Jauresa, ki so jo priredili socialisti v Parizu, je govoril tudi belgijski minister sodrug Vandervelde, ki je izvajal glede na izrek Arturja Hendersona: »Ne pozabite internacionale!« Ne pozablamo jo; tu je, ostane in ostane naše upanje. A za to, da živi in da napreduje, mora biti jutrašnji mir osvoboditve in mora jamčiti v popolnem obsegu za pravico narodov, da bodo lahko sami o sebi odločevali. Evrope ne sme razdeliti v dve vrsti sovražnikov, da bi podaljšali politično z gospodarsko vojno. Z eno besedo: sedanja obrambna vojna se ne sme nikakor izpremeniti z aneksijami in s povračilnimi sredstvi v osvojevalno vojno. Zadoščalo bo zato, da ostanejo narodi četverozveze zvesti načelom, ki jih je obrazložil Asquith: Pravičnost, zopetna obnovev Belgije, oprostitev Francije, nobenega iredentizma več v Evropi. Če bi mogel dvigniti Jaures svoj mogočni glas, ki ga potrebujemo zdaj bolj kakor kdaj koli, bi, o tem se ne more dvomiti, zahteval od francoskega ministrskega predsednika, naj se izjavi, kakor je izjavil angleški ministrski predsednik, da se pospeši ura zmage z odločitvijo vojnega smotra Francije.

Sir Roger Casement je bil dne 3. t. m. obešen. Na Irskem je nevolja proti Angliji le večja. Casement ni hotel prositi kralja za pomiloščenje. Angleži pravijo, da imajo dokazé za to, da je delal za vstajo z nemškim denarjem. Casement je pa to odločno in s častno besedo tajil.

Grof Bobrinski ruski poljedelski minister. Petrograd, 4. avgusta. (Korespondenčni urad.) Član državnega sveta grof Bobrinski je bil imenovan za poljedelskega ministra.

Velikanski požar v Petrogradu. V torek minulega tedna je pričel nepričakovano goreti na več mestih leseni palačni most, ki služi za velikanski promet med obema bregovima Neve. Goreči most je zažgal čolne, ki nosijo most, čolni so se odtrgali in so zaviti v plamen drveli po reki. Vsi mestni deli ob Nevi so bili zaviti v dim. Goreče razvaline so plavale pod Nikolajevim mostom deloma proti Vazilijevemu Ostrovu, kjer se nahajajo vse lope blaga; drugi del razvalin je plaval proti carjevemu pristanišču, kjer so zasidrani veliki morski parniki. Dvanajst velikih parnikov je začelo goreti, tudi ameriški so med njimi. Tisti goreči čolni, ki so pluli po Nevi proti zahodu, so zažgal tam velike ladjedelnice in leseni oder velike plavajoče ladjedelnice Putilovih tvornic. Škoda je velikanska.

Oderuštvo s premogom na Angleškem. Izvrševalni odbor rudarjev velike Britanije odločno ugovarja temu, da je trgovski urad ustregel zahtevam rudniških posestnikov ter pogojeno ceno za premog znatno zvišal. Predsednik zveze Smille pravi, da rudarji vedo za ogromne dobičke rudniških posestnikov. Pri mnogih

rudnikih se je vrednost delnic v zadnjih dveh letih podvojila, in prav nič se ne bo čuditi, če se rudarji upro, kopati premog. — Angleški rudniški posestniki so namreč jako malo povišali rudarske mezde, kakor že vemo iz prejšnjih poročil

Za tiskovni sklad »Delavca« je daroval sodr. Franc Čretnik v Grobelnem 1 K, ker se vest o E. Kristanu ne potrjuje. Uprava.

Podporni sklad.

XXIV. izkaz.

Ježek K 2.—, Kremžar 40 vin., N. N. 10 vin., Mravlje K 2.—, skupaj K 4.50; prej izkazanih K 1857.73, skupaj torej K 1862.23.

Prispevke sprejema sodružica Alojzija Štebijeja, Ljubljana, Franca Jožefa cesta 5.

Izdajatelj Ivan Mlinar.

Odgovorni urednik Viktor Zore.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Žepni koledar za leto 1917

izide prav kmalu. Cena mu bo K 1.20, po pošti 10 v. več. Vsebina bo bogateja nego je bila lani. Organizacije in zaupnike vabimo, da koledar čimpreje naroče pri: »Založba delavskih žepnih koledarjev« v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 6. I.

Občno kosumno društvo v Trbovljah,

vpisana zadruga z omejenim poročtvom.

VABILO

na

redni občni zbor

kateri se vrši

v nedeljo dne 20. avgusta 1916 ob 4. uri popoldne v prostorih »Delavskega doma« z dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Računsko poročilo za dobo od 1. januarja do 30. junija 1916.
3. Poročilo nadzorništva.
4. Sklepanje o prebitku.
5. Raznoterosti.

Vabi se člane, k obilni udeležbi

Nadzorstvo.

Rudarski koledar za leto 1917

izide prav kmalu. Cena mu bo K 1.20 po pošti 10 vin, več. Vsebina bo bogateja nego je bila lani. Organizacije in zaupnike vabimo, da koledar čimpreje naroče pri: »Založba delavskih žepnih koledarjev« v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 6. I.

Odvetnik in kazenski zagovornik

dr. OTON FETTICH-FRANKHEIM

naznanja, da je otvoril s 1. avgustom svojo

odvetniško pisarno v Ljubljani,

Sodna ulica 11. prvo nadstropje (Bahovčeva hiša).

OKRAJNA BOLNIŠKA BLAGAJNA V ZAGORJU OB SAVI.

Pisarna: V poslopju Občnega konsumnega društva I. nadstropje. — Uradne ure so od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 5. ure pop. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Z a čl a n e :
Dr. Tomo Zarnik v Zagorju.	od 9. do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotedrež, Aržiše St. Lambert in Kolovrat
Dr. Ivan Premrov, Gradec pri Litiji	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvzemši člane iz predilnice
Dr. Karol Wisinger, v predilnici v Gradcu pri Litiji	od 8. do 9. ure	Za člane iz predilnice v Gradcu pri Litiji
Dr. Rudolf Repič, Št. Vid pri Zatični	od 9. do 11. ure	V sodnem okraju Višnjagora

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika. Člani iz predilnice se izkažejo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. S pritožbami se je obračati na načelnika blagajne.

Načelstvo.

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Franciška ulica šte. 6.

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.

Stereotipija. Litografija.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg šte. 4, prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Breskvar Viktor	1.—3. pop.		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Bock Emil očesne in ušesne bol.	10—12	2—3	Frančišk. ul. št. 4. pritličje
Dr. Kraigher Alojzij	1.—3. pop.		Poljanska cesta 18/I.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

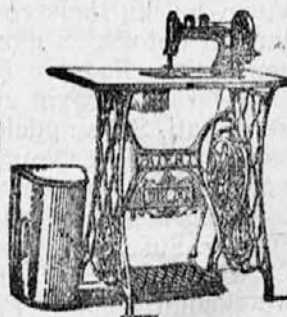
Načelstvo.

Ivan Jax in sin,

Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.
Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe za stonj in franko.